

Australien & Nya Zeeland

augusti 1999 – februari 2000

av **Tomas Haraldsson**

Långt, långt borta, vinter när vi har sommar och en natur utan dess like. Att dessa två länder ligger i ett särskilt skimmer hos många av oss är inget obekant. Australiens soliga och tillbakalutade "giddy mate"-livsstil och Nya Zeelands sagolika naturscenerier är något som får de flesta att sucka drömskt och snegla mot närmaste resebyrå.

Jag och en kamrat packade ryggsäckarna i början av augusti 1999. Två backpackers, pengar på fickan, årsbiljett från STA och upptäckaranda a plenty. Detta skulle inte bli någon skådarresa utan en backpacker-luff med låg budget och i syfte att uppleva så mycket som möjligt av de båda länderna. Men som skådare så ser man, särskilt i Australien, förstås fågel hela tiden och jag antecknade allt som jag hann se. Det blev en hel del från bussfönster, runt vandrarhemmen vi bodde på, i samband med turer och utflykter och från några rena skådarutflykter.

Australien 3/8 – 29/10 1999

Australien verkade vara ett lättskådat land, där jag var i alla fall. Man kan utan större ansträngning se väldigt mycket arter på kort tid. Vi reste från Brisbane upp till Cairns och sen ner till Sydney. På de tre månaderna fick jag ihop drygt 160 bestämda arter med hjälp av handkikaren (7x42) och en inhandlad fälthandbok (Slaters Field Guide to the Australian Birds).

Häftigaste skådningen upplevde jag i norr runt Cairns och Mission Beach. Regnskogsskådning är lika spännande som frustrerande. Mystiska fågelljud hörs och plötsligt sitter en liten färgsprakande fågel på en gren intill dig, bara för att försvinna lika fort. I Mission Beach hängdes bl.a. ett par Cassowaries in, varav en gick på stigen knappt tio meter framför oss i flera minuter!

Tidvattenstränderna längs strandpromenaden i Cairns är kända skådarmarker och här träffade jag på några lokala skådare. Med deras tubar kunde man gotta sig ordentligt åt vadarna som pressades in av tidvattnet till riktigt njutavstånd. Det var bl.a. rödhalsade-, spetsstjärtade-, terek- och kolymasnäppor, sibiriska gråsnäppor, ökenpipare och sibiriska tundrapipare. Vilka drömarter! Även gott om olika hägrar, pelikaner, skarvar och sand- och skrântärnor. I träden ovanför klängde Double-eyed Fig-Parrots och flockar av White-rumped Swiftlets susade förbi.

Annars blev det inte så mycket skådning i "Oz". Jag har alltså bara liten skådarerfarenhet av landet och tycker det känns fel att lista arterna här och tala om status som jag inte egentligen känner till. Jag har dock en artförteckning om någon är intresserad.

Nya Zeeland 29/10 – 28/1 1999 – 2000

En sak man bör ha klart för sig (vilket tyvärr inte alla har) och det är att Nya Zeeland inte är någon liten enveckas sidotur från Australien eller att man där möter liknande kultur och natur. När man står på någon av glaciärerna i sydöns Southern Alps så känns Australiens dammiga Outback lika avlägsen som den verkligen är.

Skådningen på Nya Zeeland är en underlig blandning som ibland tar sig nästan bisarra uttryck. Bofinkar, sånglärkor och koltrastar delar biotop med extremt hotade arter som t.ex. Kakapo och Takahe. Landet hyser några av världens mest hotade arter (flera med mindre än hundra exemplar kvar) och dessa jobbar man hårt för att bevara.

Fågelupplevelserna var i särklass roligast längs kusterna och på de små öar som ofta fungerar som fristäder för hotade arter. Landsbygden kändes väldigt artfattig och de inhemska arterna (förutom de allra vanligaste) var få och rätt "svårjobbade". De som finns är dock desto mer exklusiva, t.ex. nationalsymbolen Kiwi och bergspapegojan Kea.

Vi reste från Auckland tvärs över nordön ner mot Wellington via bl.a. Rotorua och Taupo. På sydön sen så tog vi oss runt hela ön, ända ner till Invercargill och över till Stewart Island.

Havsfågelskådningen runt öarna var något av det häftigaste jag varit med om som skådare. Jag hade bara handjagaren till hjälp (7x42) och det blev förstås mycket obestämt. Gissa om man grät efter sin tub när liror och albatrosser strömmade förbi över havet! Det mesta sågs på nära håll i samband med båt- och färjeturer. Nedan följer en förteckning över havsfågelobsar längs vår rutt:

Färja till sydön över Cook-sundet 15/11 – gott om Fairy Prion, gråliror och nyazeeländska liror, 5-6 brokpetreller, 2 australiska havssulor, 2-3 albatrosser sp. och ett femtiotal svartryggade dykpetreller.

Otagohalvön, Dunedin 4/12 – 2 australiska havssulor, flera häckande dvärgpingviner, 4-5 kungsalbatrosser (nordliga rasen, världens enda häckplats på fastlandet), hundratals fläck- och Stewart Island-skarvar, hundratals gråliror, tiotalet gråkindade albatrosser, tiotalet brokpetreller, 2 obest. jättestormfåglar, 5-6 gulögda pingviner + 2 ungar i bo.

Färja t.o.r. Stewart Island 6/12 resp. 10/12 – flera albatrosser sp. och brokpetreller. Enstaka dykpetreller och en hel del gråliror.

Oamaru, N Dunedin 2/1 – 6-7 gulögda pingviner, hundratals gråliror och fläck- och Stewart Island-skarvar, 4-5 jättestormfåglar sp. , tiotalet. albatrosser sp. , 2 vanliga labbar, 2 australiska havssulor, 1 trolig antarktisk labb.

Oamaru Harbour kvällen 2/1 - ~250 Stewart Island-skarvar och c:a 1000 fläckskarvar. C:a 100 dvärgpingviner i kolonin.

Kaikoura 7/1 – havsfågeltur med Ocean Wings under fm. Puttrade ut i en minimal fiskebåt ett par km ut till havs. Skepparen Gary kastade ut fiskrens och snart flockades fåglarna och slogs högljutt om käket, och vilka fåglar!! Kika också in på www.oceanwings.co.nz

Minst 10 vandringsalbatrosser (varav en av rasen *chinopterus* som häckar på Macquarieön ett par hundra mil åt sydväst...)

4-5 kungsalbatrosser (varav en av den tunga sydliga rasen *epomophora*)

~ 50 gråkindade albatrosser (av raserna *salvini* och *cauta*)

2 nordliga jättestormfåglar
~ 15 vithakade petreller
~ 10 större sotpetreller
~ 15 brokpetreller
~ 300 Huttons liron
4-5 gråliron
1 ljusfotad lira
1 gråmantlad lira
1 vanlig labb
~ 15 dominikanertrutar

På väg in mot hamn så sågs även en ung gulögd pingvin längst ut på Kaikourahalvön.

Färja till nordön över Cook-sundet 9/1 – en del valfåglar sp. , gråliron, nyazeeländska liron, helmörka petreller sp. och flera albatrosser, troligtvis gråkindade.

Båt ut till fågelön Tiritiri Matangi utanför Auckland 26/1 – många fiskande australiska sulor och dvärgpingviner, en del nyazeeländska och ett tiotal gråmantlade liron. På återvägen sågs dessutom 6-7 vanliga labbar, två troliga bredstjärtade och lika så två troliga mindre sotpetreller. Den sistnämnda hade varit tung på endem-listan...

Det övriga fågellivet

Den långa tiden, det faktum att vi såg nästan hela landet och att vi rörde oss mycket ute i naturen gjorde att man fick en rätt bra bild av öarnas fågelliv. En rätt artfattig men ännu mer underlig blandning av införda arter, mytiska endemer och havsfågel *en masse*. Jag noterade ett 90-tal arter varav 50 blev nya och hängde faktiskt in närmre 2/3 av endemerna.

De vanligare inhemska arterna som Tui, Grey Warbler, Fantail och Red-billed Gull blir man, eller jag i alla fall, ganska fort trött på och tillsammans med steglitsar, kol- och taltrastar, starar, råkor och bofinkar så fann jag ”vardagsarterna” ganska trista och enahanda. Betydligt bättre blir det om man tar sig till något område med tempererad regnskog eller annan ovanligare naturtyp. Där inne stöter man på endemer, oftast orädda sådana, som t.ex. Tomtit, Yellowhead, Bellbird, Rifleman och Yellow-crowned Parakeet.

Våtmarksområden kan vara rätt produktiva vad det gäller övervintrande vadare från norra halvklotet. Annars är den inhemska våtmarksfaunan inskränkt till ett fåtal arter som Australasian Harrier, Pukeko, Pied Stilt och New Zealand Kingfisher.

Sydöns bergsmassiv är något man inte får missa för fler orsaker än de tunga arterna. Mycket storslagen natur och inbjudande tidsfördriv som t.ex. bungyjump, forsränning och canyoning! Blue Duck, Kea, Rock Wren, New Zealand Falcon och Black-fronted Tern är endemer som lockar bland de snögnistrande topparna.

Ett par ”hot-spots”

Stewart Island 6-10/12 – Jag for hit i rent skådarsyfte och f.f.a. för att hänga in kiwi. Ön är till stora delar obruten vildmark och många inhemska arter är väldigt vanliga. Rätt vanliga var Tui, New Zealand Pigeon, NZ Kingfisher, Kaka, dvärgpingvin, Tomtit, Bellbird, NZ Robin

och NZ Pipit. Hade även Fernbird, Brown Creeper och Banded Dotterel på min vandring tvärs över ön. Vid Mason Bay lyckades jag till slut få se en Brown Kiwi i skymningen, kanon!

Från Akers Point utanför hamnläget Oban sågs även sulor, St.Isl-skarvar, dvärgpingviner och ett femtontal magnifika gråkindade albatrosser.

Tiritiri Matangi Island 26/1 – Denna lilla kryssar-orgie ligger i Hauraki-bukten vid Auckland om man tar sig lätt dit med båt. Det är ett reservat och en fristad för hotade arter så att dessa kan reproducera sig i lugn och ro. Följden blir att man går runt bland frisläppta och halvtama Takahes och Brown Teals, inte så kul kanske men i stort sett det enda sättet att se arterna i ”frihet”.

Nåväl, det är ändå mycket häftigt att knalla runt i buskskogen och se exklusiviteter som Saddleback, Stitchbird, Kokako, Red-crowned Parakeet, Whitehead, NZ Robin och nattetid även Little Spotted Kiwi. Småfåglarna har dock numera fasta populationer och känns klart mer ”äkta”.

Hoppas att ni som funderat på en resa till denna del av världen hade åtminstone lite glädje av detta. För den som är intresserad så har jag i föräldrahemmet en fullständig förteckning över resans alla utgifter, var vi bodde, hur vi reste, alla aktiviteter samt en komplett artförteckning med alla obsar.

Tomas Haraldsson
Rabostan
718 92 Frövi

0581-720 16
070-669 6475

storstringaren0656@hotmail.com